

A Tisza-parti Kalmár

Szeged AK– Ferencváros FC 5:0 (2:0)

1942. május 17., Szeged, 5000 néző
Jv.: Kékesi

Szeged: Tóth – Szabó, Gyuris –
Baróti, Kis-Kalkusz, Lakat – Báló, Ha-
rangozó, Kalmár, Toldi, Nagy

Ferencváros: Csikós – Rudas,
Szoyka dr. – Sárosi III, Polgár,
Kiss – Nagy II, Füstös, Finta,
Sárosi dr., Gyetvai

Gólszerző: Báló (29.),
Kalmár (30., 50., 56., 67.)

Az 1941–1942. évi bajnokság

1. WMFC	30	21	6	3	92:49	48
2. Újpest FC	30	18	8	4	90:42	44
3. Szolnoki MÁV	30	18	5	7	89:49	41
4. Szeged AK	30	11	10	5	95:51	40
5. Nagyváradi AC	30	14	8	8	81:52	36
6. Ferencváros	30	15	5	10	124:69	35
7. Gamma FC	30	15	2	13	72:67	32
8. DIMÁVAG	30	10	9	11	72:68	29
9. Salgótarjáni BTC	30	10	9	11	67:77	29
10. Elektromos FC	30	10	7	13	63:60	27
11. Kispesti AC	30	12	3	15	67:89	27
12. Újvidéki AC	30	10	5	15	47:86	25
13. Kolozsvári AC	30	8	6	16	51:78	22
14. Lampart FC	30	8	3	19	48:93	19
15. Tisza Szegedi VSE	30	5	3	22	42:113	13
16. Bp. MÁVAG	30	4	5	21	35:97	13

1942. május 17-én, vasárnap három mérkőzést is játszottak a Szeged AK újszegedi, Temesvári körút 70. szám alatti pályáján.

A monstre futballprogramot a SZEAC–WMTK NB III-as találkozó vezet-
te fel (Alföldi csoport), ezt követte a SZAK II csoportbajnoki meccse a
HMVSE-vel, majd fél hatkor következhetett a hetek óta óriási izgalommal
várt rangadó, a Szeged AK–Ferencváros összecsapás.

(A mai futballviszonyokat ismerve külön mesét érdemelne, hogy mind-
közben még további két mérkőzést is játszottak a városban.)

Egyáltalán nem túlzás a rangadó szót használni erre a kilencven percre, hi-
szen az SZAK a 4., a Ferencváros az 5. helyen állt a tabellán a kezdés előtt, s
miután mérkőzésük után még négy forduló volt hátra a bajnokságból, mini-
mum a dobogós helyezés mindkét együttes számára elérhetőnek tűnt.
(Ma már talán kevéssé emlékezünk rá, de a kitűnő szegedi alakulat 1940-ben
negyedik, még Szeged FC néven 1941-ben harmadik lett a bajnokságban,
előbb csak a három nagycsapat, majd a Hungária önfeloszlatása után a
Ferencváros és az Újpest előzte meg.)

A szegediek egy zentai edzőmeccsel melegítettek a várva várt találkozóra.

Csütörtökön (ahogy azt a helyi lap, a Délmagyarország írta): „... a haza-
tért város vendégei voltak a Szeged játékosai, ami azért is különleges esemény, mert bár
a két város olyan közel esik egymáshoz, hogy a kakaskukorékolás is áthallatszik, a Sze-
ged még soha sem lépett pályára Zentán. Az odavezető vonatúton Markovics Szilárd (a
SZAK-ot életben tartó »főtámogató«, a remekül prosperáló, Tisza-körúti
autó-műszaki vállalat tulajdonosa – a szerzők), Harangozó, Baróti és Simon fő-
szurkoló kártyacsatába mélyedt, Kalmár jóízűen szundizott az ablaknál, Hesser Tibor
edző pedig Tóthtal beszélgetett, az edző azzal vigasztalta a futballkapust, hogy a hor-
vátok ellen is ő őrzi majd a válogatott hálóját... Legalább az edző legyen derűlátó!
(A mondat háttere: a megelőző válogatott meccsen Tóth György hálóját öt-
ször vették be a németek, s a Szeged AK később a Gammában, az Újpestben
és az MTK-ban is szereplő kapusa erősen tartott attól, hogy kimarad a nem-
zeti tizenegyből. Ma már tudjuk, nem maradt ki... – a szerzők) Később Lakat
udvariasan, de határozottan csendet kért, mert Tóthtal az egyik sarokban tanulásba
kezdett. Lakat készíti ugyanis elő Tóthot a negyedik polgárra, és nem szabad egy per-
cet sem kihagyni, mert rohamosan közeledik a vizsga és a kapus még mindig nem na-
gyon érti az algebrát...”

**A szegedi futball történetének
legerősebb tizenegye. Az első
sorban balról a harmadik Baróti
Lajos, a bal kezénél Lakat Károly.**

A Szeged AK 4:4-es döntetlennel
tért haza Zentáról. Ha már az „ik-
szeknél” tartunk: vasárnapi ellenfe-
le, a Ferencváros négy zsinór-dön-
tetlennel (Elektromos 1:1, Salgótar-

Tóth György a negyvenes évek egyik legkiválóbb kapusa volt

A ferencvárosi Lukács megsérült a két csapat őszi mérkőzésén

ján 4:4, Újpest 3:3, WMFC 3:3, utóbbi a Magyar Kupáért játszották) érkezett a Tisza-parti városba, az akkori szokásoktól eltérően már szombaton!

Tóth Budapesten már lehúzta a redőnyt: kivédte Sárosi dr. tizenegyesét

(Nem volt a véletlen műve volt ez az óvatosság. Áprilisban a Fradi már járt Szegeden, abban a bajnoki esztendőben a napfény városának két brigádja is az élvonalban játszott, s akkor az utolsó helyen álló, s végül ki is eső Szegedi VSE 2:1-re nyert az FTC ellen.)

A Szeged AK–Ferencváros mérkőzés iránt olyan nagy volt az érdeklődés, hogy a jegyelvétel lehetőségét is meghosszabbították, a helyi újság hétfőtől szombatig mindennap kiemelten, jól látható helyen közölte: „A Szeged-Fradi mérkőzésre elővételi jegyek szombaton késő estig a Délmagyarország szerkesztőségében!”

Rangadó ide, rangadó oda, azt azért ne feledjük, hogy 1942 májusát írták, így aztán a helyi lap címloldalát egyáltalán nem a futball uralta. A nagy mérkőzés napján „Különleges sikereket arattak a magyar csapatok a doneci arcvonalon” főcímmel jelent meg az újság, s a szalagcím alatt ez állt: „Kercs német kézre került, Charkovnál visszaverték a bolsevisták támadását!” (A mai írásmód szerint természetesen donyeycki és Harkov lenne helyes – a szerzők.)

A lapkészítők igyekeztek a helyi lakosságot is megnyugtatni, híriül adván: „Hamarosan rendezik Szeged tejjelátását”, de megtudhatták azt is, hogy vasárnap a szegedi rendőrség kiemelt gépkocsi-ellenőrzést hajtott végre üzemtakarékosság céljából. Mindenkinek nyomatékosan felhívták a figyelmét, hogy gépkocsiját vasárnap se használja magáncélokra, csak arra, amire az engedélye szól.

(Arra már nem térnek ki a következő lapszámomban, hogy az a hat autós, akinek „E” betűje bánta a vasárnapi rendőrségi „attakot”, vajon a rangadóra tartott, vagy lakodalomba, miként az sem világos, hogy a futballmérkőzésre való kikutatás minden esetben magánügynek tekinthető-e?)

Hogy magán a meccsen milyen hatalmas eseményt jelentett az 5000-es nézőszám, azt semmi sem példázza jobban, minthogy a korabeli tudósítás szerint: „Szeged városa apraja-nagyja, mindenki, aki számít, megjelent az újszegedi pályán! Különösen sok volt a hölgylátogató, akik valóságos divatbemutatót rendeztek a nagyhírű Ferencváros vendégszékéi alkalmából.”

A 90 perc során a hölgyek és az urak a Szeged AK-tól látták az igazi futballt, bár az nyilván részrehajlás, amit a helyi újság a mérkőzés után megjelenő számában írt: „A SZAK akár 10:0-ra is győzhetett volna!”

Nyilván egy mérkőzés erejéig a helyi kollégából kibújt a szurkoló, mert a szaklap, a Nemzeti Sport ugyanerről a mérkőzésről szóló beszámolójának a „Szerencsétlen vereséget szenvedett Szegeden a Ferencváros” címet adta.

Az igazság (az 5:0 tudatában) nyilván jóval túl van a félúton, de azért a 10:0 erős túlzásnak mondható.

A félidőben mindenesetre már 2:0-ra vezetett a szegedi együttes. Az elején még a Fradinak is voltak helyzetei, ám amikor Gyetvai László, a zöld-fehérek balszélsője (2013 augusztusában, 95 éves korában hagyott

Lakat Károly
szegedi igazolása

itt bennünket – a szerzők) megsérült, majd kiállt, s a Ferencváros tíz emberrel maradt, a helyi egyesület már megállíthatatlannak bizonyult.

Az első gólt Kalmár beadása után még Báló szerezte, de ettől kezdve a lefújásig csak a szegedi gólszákot ölelgették a társai. Többek között a fedezetpárban szereplő Baróti Lajos és Lakat Károly alkotta kettős, akik akkoriban hogyan is gondolták volna, hogy bő másfél évtizeddel később, az 1958-as svédországi világbajnokságon együtt ülnek majd a magyar válogatott kispadján, s hogy az Újpesti Dózsa, illetve a Ferencváros vezetőedzőiként csúcsrangadók sorát vívják majd egymás ellen. Hogy egyiküknél (Baróti) senki nem vezet több mérkőzésen a magyar válogatott világbajnokságon, másikuk (Lakat) az olimpiák történetének legeredményesebb futballedzője lesz.

Ennek az 5:0-nak azonban nem ők voltak a főszereplői, hanem Kalmár György, aki Szegeden kezdett futballozni, aztán elment néhány évre a svájci Lausanne-ba és – egy rövid hazai kaland után – három R betűs francia városba (Roubaix, Rouen, Reims) profinak, hogy visszatérte után a háborús években a Szeged első számú csatára, s a magyar élvonal egyik leggőlerősebb játé-

ról belötte a hálóba a paprikapiros-fehérek második gólját.

A szünetben kiderült: Gyetvai sérülése olyan komoly, hogy nem tudja folytatni a játékot, Kiss Gyula is jelezte, hogy legfeljebb sántikálásra képes, de nem adja fel. (Ahogyan aztán a hároméves, 1947-ig tartó szibériai hadifogságban is tette.) A másik oldalon az egykor a Ferencvárosban, később a Gammában, majd ekkor éppen a Szeged AK-ban játszó Toldi Géza lábán éktelenkedett mély, vérző seb, de azt mondta: ezt a várható, történelmi győzelmet nem bírná a lelátóról végig nézni, még akkor sem, ha a szenvedő fél az ő legkedvesebb klubja... (A bajnokság végén, 1942 nyarán egy évre visszatért a zöld-fehérekhez.)

A második féldőben alig öt perce voltak a pályán a csapatok, amikor: „Lakat Harangozóhoz játszik, aki egyből a jobbra húzódott Kalmárt indítja. A középcsatár lerázza magáról Polgárt, és a kifutó Csikós mellett a bal sarokba lö, tíz méterről. 3:0”

Egy igazi kapusdinasztia megalapítója. Tóth György, akinek fia, Zoltán a hetvenes években bajnok és válogatott lett.

kosa legyen. Kiváló csatár volt, de talán Szeged „túl messzire” esett Budapesttől: Kalmár úgy vonult vissza, hogy soha nem játszott az A-válogatottban. Rajta kívül egyetlen addigi gólkirályra, Manno Miltiadeszre volt ez igaz.

Báló gólját követően Kalmár négy-szer talált be Csikós Gyula kapujába!

Azonnal a vezetést jelentő találat utáni percben, Polgár szorongatása és Csikós kivetődése ellenére közel-

A remek csatár ekkor hatperces (...) gólszünetet tart, ám következett a folytatás: „Lakat kiugratja Kalmárt, a ferencvárosi védelem leáll, és a szegedi középcsatár nyolc méterről a tehetetlen Csikós mellett laposan a bal sarokba küldi a labdát. 4:0”

(„Kalmár hatricket csinált” – írja a Délmagyarország tudósítása, mert akkor még használták a kalaptrükk kifejezést a mesterhármas jelölésére.)

Ezt követően Toldi Géza rúgott egy olyan zúgó kapufát, hogy azt talán még a Nagytemplomnál is hallották, ám a visszapattanó labdára, ki más, mint Kalmár csapott le, és öt méterről, nagy lövéssel megszerezte saját negyedik, illetve a Szeged ötödik gólját!

És még mindig volt hátra nyolc perc, amelybe belefért Báló két nagy kihagyott helyzete, s Finta egy becsületgólra sem elegendő kapufája.

A lefújás után a pályára berohanó nézők ölelték, csókolták a győzteseket, de az igazság, hogy minimum hátreregetésből a fradistáknak is kijutott, hiszen már 1942-ben sem volt másként: a helyi csapat után az egyes városokban a Ferencvárosnak szurkoltak a legtöbben.

A szegedieket mégis szétvetette a boldogság, hogy éppen a Fradit verték el ilyen nagy különbséggel és ilyen remek játékkal, ám téved, aki azt hiszi, hogy a szegediek acélos diadala, illetve a Fradi ritka kudarca a két edző mérkőzés utáni nyilatkozatában is visszaköszönt.

Hesser edző azt mondta: „Csapatunk minden részében jobb volt a Ferencvárosnál. Ezzel a játékkal a teljes Ferencvárost is legyőztük volna.”

Tóth (Potya) István, a zöld-fehérek futballigazgatója így értékelte a látottakat: „Ennek a Ferencvárosnak sok három mérkőzés egy héten. A sérülésekről nem is beszélve...”

A SZAK az Üllői úton győztes tizenegye. Balról: Baróti, Toldi, Mester, Bertók, Szabó, Bognár, Harangozó, Kis-Kalkusz, Nagy, Tóth, Gyuris.

Ferencvárosi részről egyedül Kemenessy Sándor klubfőttkár volt felháborodva, aki fenyegetőzött: „A játékvezetőt fel fogjuk jelenteni!”

A Budapestig tartó, akkoriban még nem rövid úton Kemenessy átgondolhatta a dolgot (5:0-nál mit lehet a játékvezetőn számon kérni?), mert a későbbi beszámolókból nem lelmi nyomát annak, hogy Kékesi bírónak „bíroság” elé kellett volna állnia, Kemenessy pedig egy hét múlva már Diósgyőrből hazautazván bosszankodhatott, ahol a Fradi újra veszített, igaz, ott csak 3:2-re.

A Szeged AK mindenesetre önmaga történelemkönyvének legszébb lapjait írta meg ebben a bajnokságban.

A Fradi elleni 5:0-t követően a tabellán elfoglalt negyedik helyezésen ugyan nem tudott tovább javítani, ám a végül megszerzett 40 pontja csak nyolccal volt kevesebb, mint a bajnok WMFC-é. Sőt: a 95:51-es gólarány önmagáért beszél (bár pusztán a gólarány csalóka mutató, hiszen a hagyományaihoz képest kifejezetten gyengén szereplő, s végül a 6. helyen végző Ferencváros 124 találatig jutott), arról már nem is beszélve, hogy a gólkirály Kalmár György lett.

A futball azért is a világ legszebb és legváltozatosabb játéka, mert ugyanez a Szeged AK a következő bajnokságban kiesett az élvonalból, s az Üllői úton 9:2-es vereséget szenvedett a Ferencvárostól.

De ez már egy másik mese.

Az 5:0-nak és a 2:9-nek már közel sem ugyanazok a szereplői.

Előbbiről a szegedi, utóbbiról a budapesti dédnagypapákhoz kértik fordulni további részletekért...